

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
**щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної
програми**
39982 «Геологія та менеджмент надрокористування»
спеціальності 103 «Науки про Землю»
рівень вищої освіти «Бакалавр»

Співпраця з експертною групою була змістовною, конструктивною та продуктивною. Ми щиро вдячні експертам за ґрунтовний аналіз та обговорення сильних сторін ОПП «Геологія та менеджмент надрокористування». Обґрунтовані рекомендації експертної групи будуть опрацьовані та враховані, що дозволить покращити реалізацію ОП та вдосконалити її у відповідності до цілей ОП. Водночас ми маємо певні коментарі і заперечення щодо окремих позицій звіту.

ПІДСУМОК СЛАБКИХ СТОРІН ПРОГРАМИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

1. На підставі аналізу ОП та рекомендацій стейкхолдерів ЕГ дійшла висновку щодо необхідності підсилення практичної складової навчання здобувачів та набуття ними практичних вмінь і навичок, зокрема для успішної роботи з геоінформаційними системами та BigData.

Не можемо погодитися з цим зауваженням, оскільки ОПП передбачений значний об'єм практичної складової навчання, зокрема, такі обов'язкові компоненти ОП, як ОК26 «Навчальна геологічна практика із застосуванням топографічних методів» (7 кредитів); ОК27 «Комплексна навчальна практика з геологічної зйомки, пошуків та розвідки родовищ корисних копалин» (7 кредитів); ОК28 «Навчальна практика з методів польових досліджень» (3 кредити); ОК29 «Виробнича практика» (5 кредитів) – всього 22 кредити з 172 кредитів обов'язкових компонентів чи 12,8 %.

Для студентів які обирають запропоновані в ОПП вибіркові блоки обсяг практики додатково зростає, оскільки в кожному вибіркового блоці (у тому числі і в блоці 8 «Аналіз великих масивів даних (Big data) в науках про Землю») передбачена виробнича практика обсягом 2 кредити ЄКТС.

Крім того, зауваження щодо роботи з геоінформаційними системами та BigData є некоректним. В навчанні і практичній підготовці використовуються передові засоби розробки та аналізу даних, які представлені лідерами галузі, в тому числі компаніями Baker Hughes, Micromine, JetDrains. Практична підготовка включає і тренінги від провідних компаній, наприклад від TotalEnergies з курсу INTRODUCTION TO DEEP LEARNING (<http://www.geol.univ.kiev.ua/ua/news/index.php?id=220223a>), і участь роботодавців від Укргазвидобування в підготовці даних фахівців.

2. Учасники ЕГ вважають, що водночас із збільшенням кількості кредитів на Іноземну мову, звернути особливу увагу на професійно-орієнтоване наповнення цієї дисципліни через фокусування на галузевому (взькоспеціалізованому) тезаурусі, який необхідний передусім для успішної інтеграції у європейський та євроатлантичний освітньо-науковий простір, а також науково-практичній діяльності

З цим зауваженням не можна погодитися з двох причин.

По-перше, в ООП на англійську мову у складі обов'язкових дисциплін передбачено 17 кредитів проти 5 кредитів, рекомендованих МОН. Крім того передбачений факультатив ділової англійської мови, який не входить до переліку обов'язкових дисциплін.

По друге, викладачі як ННІ «Інститут геології», так і кафедри англійської мови природничих факультетів КНУ імені Тараса Шевченка значну увагу приділяють підготовці навчально-методичних матеріалів, присвячених діловій англійській мові, зокрема, підготовлені і розміщені на сайті інституту наступні навчальні посібники і методичні матеріали:

1. В.А. Михайлов, Т.В. Пастушенко, Т.А. Мірончук. Україно-російсько-англійський словник геологічних термінів : навч. посіб. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020.
2. Грінченко О.В. "Ділова англійська мова".

3. Iryna Kvasnytsia. Guidelines for practical works for discipline "Advanced mineralogy" (Obtained qualification: Master Degree, program subject area: Earth Science, programme: Applied Geology).
4. Olena Ivanik, Dmytro Kravcheko, Kateryna Polyakovska. Modelling of Geological processes and Structures. Guidelines for Practical Classes.
5. Olena Ivanik, Dmytro Kravcheko. Geological risks and hazards. Guidelines for Practical Classes.
6. Dmytro Kravcheko. Geology of the area of field practice in geological mapping and structural analysis (Field Guide).

3. Низький рівень залученості здобувачів до практик неформальної та інформальної освіти

Ми не розуміємо чому ЕГ вважає *«Низький рівень залученості здобувачів до практик неформальної та інформальної освіти»* слабкою стороною програми.

Такий підхід некоректний:

- 1) освітня програма повинна досягати заявлених цілей БЕЗ додаткового відсилання здобувачів на програми неформальної освіти, якщо це не так то така освітня програма неповноцінна і не має права на існування;
- 2) рекламування і популяризація програм неформальної освіти не є завданням програм формальної освіти і ЗВО які забезпечують ступеневу освіту.
- 3) чому ми повинні залучати здобувача до програм неформальної освіти якщо він прийшов здобувати кваліфікацію до нас, на програму формальної освіти?
- 4) згідно директив ЄС перезарахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти є додатковою можливістю формування своєї освітньої траєкторії для здобувача і викликом для ЗВО, яке (при перезарахуванні результатів навчання здобутих таким шляхом) має забезпечити якість і цілісність програми та кваліфікації яку здобуває студент.
- 5) Університет продовжує стверджувати що до вересня 2023 року (коли набрав чинності Наказ Міністерства освіти і науки України за №130 від 16 березня 2022 року *«Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»*) будь-які дії ЗВО України щодо перезарахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в якості цілісних компонентів програми були поза правовим полем України, ЄС і ЄПВО.
- 6) згідно рекомендацій європейських акредитаційних агенцій недолік програм (ЗВО) є перезарахування результатів навчання без врахування специфіки програми та/або неналежна (без забезпечення якості валідації та оцінювання) процедура визнання таких результатів.

Таким чином твердження ЕГ про *«низький рівень залученості здобувачів до практик неформальної та інформальної освіти»* є **підтвердженням відсутності недоліків**.

Додатково зазначимо що Університет розробив і затвердив власне *«Положення про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти КНУ імені Тараса Шевченка»* (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271>) і ті здобувачі які виявляють бажання скористатися затвердженими процедурами вже подають освітні декларації.

4. Незначна активність участі здобувачів вищої освіти у програмах академічної мобільності та у закордонних наукових конференціях

Не можемо погодитися з цим зауваженням.

Дана ОП має лише перші три роки здобувачів і не має випускників. Участь здобувачів перших років навчання у програмах академічної мобільності, як правило, не здійснюється і можлива лише на старших курсах. Також і учать здобувачів у закордонних наукових конференціях, як правило, відбувається за участю старших курсів навчання. За даною ОП здобувачі частково вже брали участь у закордонних FieldTrip та конференціях (наприклад здобувачка 3 курсу Марія Яковенко).

Щодо практики участі здобувачів старших курсів у програмах академічної мобільності та у закордонних наукових конференціях, то в Інституті є багато прикладів. Зокрема:

тільки у 2022 р., незважаючи на обмеження, пов'язані з військовим станом, за програмою міжнародного подвійного наукового керівництва з 24.02.22 по 31.05.22 в Університеті Лотарингії, м. Нансі (Французька Республіка) проходила навчання аспірантка 3 року Катерина ПОЛЯКОВСЬКА (науковий керівник від ННІ «Інститут геології» проф. Олена ІВАНІК, від Університету Лотарингії доктор Ірвін АННЕСЛІ) (тема дисертації: «Порівняльний аналіз рідкоземельно-торій-уранових покладів Канадійського та Українського щитів»).

Після початку повномасштабного вторгнення рф в Україну від професора Університету Урбіно імені Карло Бо (Італія) Mauro De DONATIS надійшла пропозиція щодо можливості навчання студентів та стажування викладачів й співробітників. Цією пропозицією скористався проф. Віталій ЗАЦЕРКОВНИЙ, який прибув до згаданого університету та за активної участі якого в цей університет прибуло 18 студентів ННІ «Інститут геології» різних курсів та освітніх програм. Для студентів було створено окрему програму з геології – своєрідний факультатив, надано житло та фінансову підтримку.

Після початку повномасштабного вторгнення рф в Україну було оброблено декілька десятків інформаційних повідомлень стосовно можливостей навчання та стажування за кордоном. Інформаційні повідомлення, які підходили за освітніми спеціальностями та науковими напрямками досліджень студентам, викладачам та співробітникам нашого інституту, розсилались завідувачам кафедр. Завдяки таким інформаційним повідомленням наші студенти та співробітники потрапили на програми стажування в Університет Урбіно імені Карло Бо (Італія), Університет Мосарика (Чеська Республіка) та інші.

Проведено внутрішній відбір студентів магістратури та програм докторів філософії для участі у програмі академічної мобільності в Університеті Лотарингії (Франція) на другий семестр 2022-23 та перший семестр 2023-24 навчальних років. Від ННІ «Інститут геології» взяла участь та рекомендована для участі у програмі лише одна студентка – Діана АКІМОВА. Координатор співпраці професор Олена ІВАНІК.

5. При аналізі змістовного наповнення вибіркового блоків, ЕГ прийшла до висновку, що блок “Геофізика” не в повній мірі забезпечений дисциплінами, які могли б повністю забезпечити менеджментову складову

Не можемо погодитися з цим зауваженням.

Блоки є вибірковою складовою ОПП і не мають забезпечувати всі програмні результати навчання. Крім того, у блоці вільного вибору студентів № 2 ОПП передбачена дисципліна «Менеджмент геофізичних робіт», яка забезпечує менеджментову складову блока «Геофізика» (за умови її вибору здобувачами).

Звіт ЕГ	Коментар КШУТІШ на звіт ЕГ
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми: Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2. При аналізі тексту ОПП та навчального плану до неї, ЕГ виявила технічні огріхи, а тому радимо переглянути дану ОПП та навчальний план на наявність технічних огріхів (наприклад, у пункті оцінювання вказаний “кваліфікаційний іспит”, який передбачений навчальним планом (ОК 30), але не зазначений як окремий ОК у самій ОПП (оскільки ОК 30 в ОПП - Кваліфікаційна робота бакалавра). При аналізі змістовного наповнення вибіркового блоків, ЕГ прийшла до висновку, що блок “Геофізика” не в повній мірі забезпечений дисциплінами, які могли б повністю забезпечити менеджментову складову (оскільки всі дисципліни мають прикладний геологічний характер без елементів або з незначними елементами менеджменту), а тому ЕГ пропонує пере-	Не можемо погодитися з цим зауваженням. Зауваження ЕГ щодо «технічних огріхів» є некоректним і не містить ніякого фактичного підтвердження. Зокрема, «кваліфікаційний іспит» є позакредитним компонентом і не має міститися в «Переліку компонент ОП», так само як і факультативи. Нумерація, яку зазначає, ЕГ не має співпадати внаслідок вказаних причин. Блоки є вибірковою складовою ОПП і не мають забезпечувати всі програмні результати навчання. Крім того, у блоці вільного вибору студентів № 2 ОПП передбачена дисципліна «Менеджмент геофізичних робіт», яка забезпечує менеджментову складову блока «Геофізика» (за умови її вибору здо-

Звіт ЕГ	Коментар КШУТШ на звіт ЕГ
форматовати цей блок та додати необхідні ОК.	бувачами). Тому, враховуючи унікальність ОП, яка об'єднує елементи спеціальностей «Науки про Землю» і «Менеджмент», просимо підвищити оцінку за критерієм 2 «Структура та зміст освітньої програми» з «В» на «А»
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3. У КНУТШ діє ряд положень, які регламентують визнання результатів навчання в інших закладах ЗВО, проте, на жаль, у розрізі даної ОПП ЕГ не змогла переконатись у дієвості цього положення, оскільки практика визнання результатів навчання в інших ЗВО - відсутня. Тому, ЕГ радить підвищити залучення здобувачів до академічної мобільності, як один з інструментів реалізації визнання результатів в інших ЗВО, оскільки в рамках Інституту геології (на інших ОПП) така практика існує.	Погоджуємося з рекомендацією заохочувати здобувачів до участі у програмах академічної мобільності (нагадуємо що на програмі ще не було випусків) і, водночас, зауважимо що висновок ЕГ дещо нелогічний: через відсутність фактів академічної мобільності за ОПП «ЕГ не змогла переконатись у дієвості цього положення» при цьому сама ЕГ підтверджує наявність мобільності і Perezарухувань за іншими програмами. Чому ж звучить сумнів в «дієвості положенні» якщо воно працює?
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4. 1. Подекуди у робочих програм ОП зустрічаються у списку літератури російськомовна література минулого століття. 2 . На сайті кафедри де працює гарант ОП недостатньо уваги приділено студентському життю здобувачів за ОП (фото- та відеозвіти проходження практик, зустрічей тощо).	З 30 обов'язкових робочих програм, де наведено сотні посилань на літературу, в жодній немає посилань на російські джерела в основній частині (крім закордонних видань, перекладених російською мовою), а серед додаткових джерел зустрічаються вкрай рідкісно, тоді, коли україномовні аналоги цих робіт відсутні.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність: Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. 1. У більшості робочих програмах не вказано які загальні та фахові компетентності, а також програмні результати навчання може отримати здобувач ВО у результаті вивчення освітнього компоненту. Робочі програми не містять інформації щодо можливостей для студентів перескладання окремих модулів або розділів, умов зарахування навчального матеріалу пропущених занять, відпрацювань тощо. Рекомендації: 1. Долучити до структурних елементів робочих програм ЗК, ФК та ПРН, а також пункт, який визначає порядок перескладання окремих модулів ОК.	Не можемо погодитися з цим зауваженням. Наповнення і зміст робочих програм навчальних дисциплін відповідає всім вимогам законодавства і внутрішнім нормативам Університету, в них вказано: в забезпеченні яких саме компетентностей і результатів навчання із числа передбачених в описі ОПП задіяна дана дисципліна, як співвідносяться деталізовані результати навчання за дисципліною з програмними, які форми контролю задіяні у оцінюванні досягнень студенти при опануванні кожного із деталізованих результатів навчання, рівні порогових і максимальних оцінок за ними тощо. Крім того, у всіх робочих програм навчальних дисциплін наведені результати навчання (знати, вміти, комунікація, автономність і відповідальність) і програмні результати навчання, які повністю відповідають стандарту. Відносно можливості перескладання модулів ОК це є частиною академічної свободи

Звіт ЕГ	Коментар КШУТШ на звіт ЕГ
	викладача і може бути зазначено викладачем за потреби. Щодо порядку перескладання, то ці питання не можуть регулюватися на рівні робочих програм - ці питання виписані в Положенні про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка п. 7.3 https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhenia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf .
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми: Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8. Під час аналізу офіційного сайту Інституту та наданих матеріалів у відомостях СО, ЕГ прийшла до висновку, що випускова кафедра та Інститут в цілому має досвід збору інформації щодо кар'єрного шляху випускників, проте ЕГ дає рекомендацію щодо створення на сайті Інституту геології окремої вкладки, яка відобразить інформацію про успішних випускників ОПП. Під час зустрічі з роботодавцями, ЕГ пересвідчилась, що співпраця між ними та гарантом, кафедрою та Інститутом досить потужна, але ЕГ радить впровадити окремі опитувальники для роботодавців (у вигляді, наприклад, окремої google-form), щоб у більшій мірі формалізувати таку тісну співпрацю.	Просимо підвищити оцінку критерія 8 з «В» на «А» з урахуванням того, що експертна група сама дійшла до висновку про наявність гарної системи забезпечення якості освітньої програми, наявності співпраці з роботодавцями, досвіду збору інформації про випускників тощо. На наш погляд рекомендація щодо окремої вкладки на сайті для випускників не може бути підставою для зниження оцінки. Щодо рекомендації впровадження окремих опитувальників для роботодавців, то вони вже запроваджені в КНУ імені Тараса Шевченка.
Критерій 9. Прозорість та публічність. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9. З метою громадського обговорення й отримання відповідних відгуків та рекомендацій ОП на сайті Інституту не висвітлено у повній мірі. Рекомендації: запровадити процедуру оприлюднення зауважень та пропозицій стейкхолдерів на офіційній сторінці гаранта ОП.	Дещо незрозуміла рекомендація – «зауваження та пропозиції стейкхолдерів» треба вивчати і враховувати, і ці дії належать до повноважень гаранта, важко уявити яким чином дозволить підвищити якість програми оприлюднення цих зауважень та пропозицій.